

Aanvullend onderzoek naar vleermuizen aan de Burgemeester Keizerweg te Papendrecht -Concept-

September 2019

P19-019/W1680

Auteur: V. van Os

Natuur-Wetenschappelijk Centrum

078-6213921

info@nwcadvies.nl

www.nwcadvies.nl

**Aanvullend onderzoek naar vleermuizen
aan de Burgemeester Keijzerweg
te Papendrecht**

Concept

Aanvullend onderzoek naar vleermuizen aan de Burgemeester Keijzerweg te Papendrecht
-Concept-

Opdrachtgever: KuiperCompagnons

Uitvoering: Natuur-Wetenschappelijk Centrum

Veldwerk: Alexandra Haan, Christine Huibers-van de Velde, Celine Huisman,
Victor van Os

Samenstelling: Victor van Os

Foto's: Koen Woerdenbag

Aanvullend onderzoek naar vleermuizen aan de Burgemeester Keijzerweg te Papendrecht [Samenst.: van Os, V.] [Foto's: Woerdenbag, K.]. Met lit. opg., Dordrecht: Strix/ NWC.

Trefw.: Wet natuurbescherming, Papendrecht, Burgemeester Keijzerweg, vleermuizen

W1680/P19-019

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt of verveelvoudigd, door middel van; druk, fotokopie, microfilm of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever of de opdrachtgever.

Dordrecht, september 2019

Inhoud

1	Inleiding	7
2	Gebiedsbeschrijving	9
3	Wettelijk kader	11
4	Methode	15
5	Resultaten	17
6	Effecten, verplichtingen en aanbevelingen	19

Referenties

Bijlagen:

Bijlage 1: Vleermuizen en ruimtelijke ingrepen

Samenvatting

Onderstaande tabel geeft de conclusies uit voorliggend rapport weer. Voor de volledigheid en om een verkeerde interpretatie te voorkomen, dient ook hoofdstuk 6 (effecten, verplichtingen en aanbevelingen) gelezen te worden.

Soortgroep	Effecten beschermde soorten	Verplichtingen
Vleermuizen	Geen.	Zorgplicht.

1. Inleiding

Er is een plan om op het terrein aan de Burgemeester Keijzerweg 26 te Papendrecht een nieuw politiebureau te realiseren. Hiervoor zal de bestaande bebouwing en vegetatie verwijderd worden.

Bij dergelijke ruimtelijke ingrepen en bestemmingsplanwijzigingen dient, in het kader van de Wet natuurbescherming, onderzoek gedaan te worden naar de aanwezige natuurwaarden en dient een beoordeling gemaakt te worden van eventuele negatieve effecten van de plannen op deze waarden.

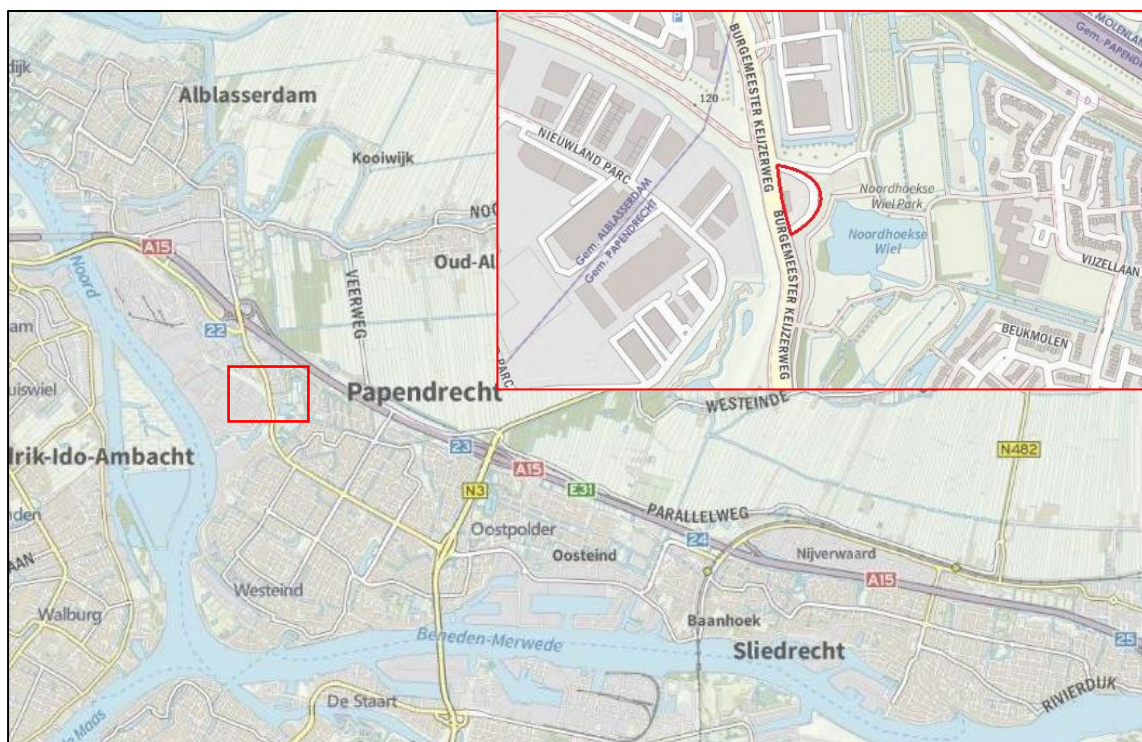
Uit een in december 2018 door het Natuur-Wetenschappelijk Centrum (NWC) uitgevoerde quickscan flora en fauna (Schutgens, 2019), blijkt dat de te slopen bebouwing binnen het plangebied geschikt is als vaste verblijfplaats voor vleermuizen. Daarnaast is het plangebied geschikt als foerageergebied en/of vliegroute voor vleermuizen.

Vleermuizen, hun verblijfplaatsen en essentiële functionele leefomgeving zijn strikt beschermd door de Wet natuurbescherming. Om te bepalen of er bij de voorgenomen werkzaamheden sprake is van overtreding van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming, diende aanvullend onderzoek plaats te vinden. Hiermee kon achterhaald worden welke functie(s) het plangebied voor hen vervult. Aan de hand van de resultaten is bepaald welke gevolgen de voorgenomen plannen voor deze soorten hebben.

KuiperCompagnons heeft het NWC opdracht gegeven voor het aanvullende onderzoek naar vleermuizen en om te adviseren in het kader van de natuurwetgeving.

2. Gebiedsbeschrijving

Het plangebied bevindt zich in Papendrecht aan de Burgemeester Keizerweg (figuur 1 en 2). Aan de noord- en westzijde wordt het gebied begrensd door de Burgemeester Keizerweg en een bedrijventerrein (Het Nieuwland). Ten oosten en zuiden wordt het begrensd door het Noordhoekse wiel. Het plangebied bestaat momenteel uit een loods, grind, kale grond en een aantal bomen en bosschages. De loods bestaat uit golfplaten aan de buitenkant, en baksteen en hout aan de binnenkant.

Figuur 1: Ligging van het plangebied aan de Burgemeester Keizerweg in Papendrecht, Zuid-Holland (rood omlijnd). Bron: CC-BY kadaster.

Figuur 2: Plangebied in detail (rood omlijnd).

3. Wettelijk kader

In Nederland is de bescherming van belangrijke natuurwaarden vanaf 2017 wettelijk vastgelegd in de Wet Natuurbescherming (Wnb). Het gaat hierbij zowel om bescherming van soorten als bescherming van gebieden. In dit geval is alleen soortbescherming aan de orde.

Soortbescherming

Voor dier- en plantensoorten zijn in de Wnb een aantal verbodsbepalingen opgenomen, waarvan vooral de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 belangrijk zijn in het kader van flora- en faunaonderzoek bij onder andere ruimtelijke ontwikkelingen (tekstvak 1 op de volgende pagina).

De verbodsbepalingen uit de artikelen gelden overal in Nederland, ongeacht het type of de omvang van de werkzaamheden of activiteiten die uitgevoerd worden. De bepalingen uit de Wnb kunnen daarom van invloed zijn op ruimtelijke ingrepen, zoals het aanleggen van infrastructuur, het slopen en realiseren van bebouwing, het uitbreiden van industriegebieden en het kappen van bomen. Ook bij het opstellen of herzien van bestemmingsplannen zijn de bepalingen uit de Wnb van belang. In het kader van het zorgvuldigheidsbeginsel en het voorzorgsbeginsel (Algemene Wet Bestuursrecht) dient bij het opstellen en herzien van bestemmingsplannen en bij (ruimtelijke) activiteiten een toetsing aan de Wnb plaats te vinden. Deze toetsing moet de volgende onderdelen bevatten:

- Een inventarisatie van het voorkomen van wettelijk beschermde dier- en plantensoorten in het plangebied en binnen de invloedssfeer van de activiteit;
- Een inventarisatie en beoordeling van (significant) nadelige effecten als gevolg van de activiteit, op beschermde soorten die binnen het plangebied en/of binnen de invloedssfeer van de activiteit aanwezig zijn;
- Indien nodig een opname van maatregelen die de negatieve effecten op de beschermde soorten en hun leefgebieden mitigeren en/of compenseren.

De Wnb kent drie categorieën van beschermde soorten die ook terug te vinden zijn in de artikelen met verbodsbepalingen: alle vogels uit de Europese Vogelrichtlijn (artikel 3.1), alle soorten die in de Europese Habitatrichtlijn vermeld worden (artikel 3.5) en “overige soorten” (artikel 3.10) die alleen op nationaal niveau beschermd worden. Provincies mogen afwijken van de lijst met “overige soorten” door vrijstelling te verlenen voor bepaalde soorten. Hierdoor kan deze lijst per provincie verschillen. Een overzicht van alle beschermde soorten is te vinden in bijlage 1.

Tekstvak 1: Verbodsbepalingen Wet Natuurbescherming

Artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 Wet natuurbescherming:

Artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.

Artikel 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van de dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen of af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Artikel 3.10

1. Het is verboden:
 - a) In het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten genoemd in de bijlage, onderdeel A bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b) De vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel A opzettelijk te beschadigen of te vernielen;
 - c) Vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Soorten Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn

Wanneer één of meerdere verbodsbepalingen uit artikel 3.1 en/of artikel 3.5 Wnb overtreden worden door de voorgenomen activiteit, dient een ontheffing aangevraagd te worden bij de provincie waarin de activiteit plaatsvindt. Een ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen wordt voor soorten uit de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn alleen verleend wanneer voldaan wordt aan *elk* van de volgende voorwaarden:

- Er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- Zij is nodig:

- a) In het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid; of
 - b) In het belang van een dwingende reden van groot openbaar belang; of
 - c) In het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.
Voor vogels kan echter geen beroep gedaan worden op belang b “dwingende reden van groot openbaar belang”.

Wanneer overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen kan worden door het treffen van mitigerende maatregelen, is het aanvragen van een ontheffing niet nodig. Wel kan in dergelijke gevallen toch ontheffing aangevraagd worden om de te treffen maatregelen goed te laten keuren. Indien het bevoegd gezag de maatregelen goedkeurt, wordt door hen een “positieve afwijzing” afgegeven.

Bij de aanvraag van een ontheffing in het kader van de Wnb zijn een activiteitenplan en, in sommige gevallen, een compensatieplan noodzakelijk. Hierin staan de bevindingen uit de flora- en faunatoets vermeld en worden maatregelen beschreven die uitgevoerd zullen worden om ervoor te zorgen dat de nadelige effecten op beschermde plant- en diersoorten in en binnen de invloedssfeer van de activiteit zoveel mogelijk te voorkomen, dan wel te beperken.

Overige soorten

Voor de soorten uit deze categorie geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit artikel 3.10 mits een door het ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode van toepassing is op de activiteit. Indien aantoonbaar gewerkt kan worden volgens een dergelijke gedragscode, hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden voor het overtreden van één of meerdere verbodsbepalingen uit artikel 3.10 van de Wnb.

Indien er geen goedgekeurde gedragscode van toepassing is op de activiteit of het niet mogelijk is om volgens een dergelijke gedragscode te werken, dient bij overtreding van verbodsbepalingen wel een ontheffing aangevraagd te worden. De ontheffing kan voor deze soorten echter op grond van meer belangen verleend worden dan het geval is voor de Vogel- en Habitatrichtlijnsoorten.

Zorgplicht

Tenslotte geldt voor alle plant- en diersoorten (ook de onbeschermden) de zorgplicht uit artikel 1.11 van de Wet Natuurbescherming. Deze houdt in dat mogelijke nadelige gevolgen voor planten en dieren, voor zover redelijk, zoveel mogelijk vermeden moeten worden.

4. Methode

Vleermuizen

Vleermuizen gebruiken het landschap gedurende het jaar op verschillende manieren; door het jaar heen maken ze gebruik van kraamplaatsen, zomerverblijfplaatsen, paarverblijven, winterverblijfplaatsen en jachtgebied. Daarnaast gebruiken ze landschapselementen, zoals bomenrijen en watergangen als vliegroute. Het meest recente vleermuisprotocol (maart 2017) dat de leidraad vormt voor het wettelijk benodigde vleermuisonderzoek, stelt daarom dat tenminste zes inventarisatiemomenten, verspreid over de periode half mei - begin oktober, nodig zijn om de verschillende functies die de aanwezige bebouwing en vegetatie mogelijk voor vleermuizen vervullen zo goed mogelijk te inventariseren (bijlage 1).

Uit de reeds uitgevoerde quickscan blijkt dat de bebouwing binnen het plangebied over een beperkt aantal geschikte openingen beschikt die toegang bieden tot de spouw die door vleermuizen gebruikt kan worden als verblijfplaats (Schutgens, 2019). Nader onderzoek naar de functie van de bebouwing voor vleermuizen was daarom nodig.

Het vleermuisonderzoek is geheel volgens het vleermuisprotocol uitgevoerd; twee inventarisaties hebben in de kraam/zomerperiode (half mei - half juli 2019) plaatsgevonden en in de zomer/paarperiode (begin augustus - begin oktober 2018) hebben vier inventarisaties plaatsgevonden.

De inventarisaties zijn uitgevoerd op 14 juni, 15 juli, 14 augustus, 15 augustus, 26 augustus en 27 augustus 2019. De weersomstandigheden (gemiddelde temperatuur, neerslag en gemiddelde windsnelheid) op deze dagen, de start- en eindtijden van de vleermuisinventarisaties, en de tijd van zonsondergang (ZO) en zonsopkomst (ZOp), worden vermeld in tabel 1.

Tabel 1: Weersomstandigheden, start- en eindtijden en de tijd van zonsondergang (ZO) of zonsopkomst (ZOp) per veldbezoek.

Datum	Temp. (°C)	Bewolking	Wind (Bft)	Start	Eind	ZO	ZOp
13/06/'19	16	5/8	2	21:50	00:30	22:03	N.v.t.
15/07/'19	15	8/8	2	03:40	05:40	N.v.t.	05:36
14/08/'19	16	8/8	3	00:00	02:00	N.v.t.	N.v.t.
15/08/'19	16	8/8	3	21:00	23:30	21:08	N.v.t.
27/08/'19	17	1/8	2	20:40	23:00	20:40	N.v.t.
04/09/'19	20	1/8	1	00:00	02:00	N.v.t.	N.v.t.

De gegevens over de weersomstandigheden zijn ter plaatse gemeten of ingeschat door de waarnemers.

De zes inventarisaties zijn in de ochtend, avond en/of nacht uitgevoerd. De waarnemers waren zodanig gepositioneerd dat in stilstand alle vleermuisgeschikte gevels te overzien waren.

Tijdens de inventarisaties is vooral gelet op uitvliegende, invliegende en/of zwermende vleermuizen en op vleermuizen die al rond zonsondergang actief waren. Wanneer een vleermuis rond zonsondergang wordt waargenomen, kan dit namelijk op de aanwezigheid van een verblijfplaats in de directe omgeving duiden. Dit omdat de meeste vleermuissoorten rond zonsondergang hun verblijfplaats verlaten en dan naar hun foerageergebieden vliegen. Vleermuizen die rond zonsondergang bij het te onderzoeken object worden waargenomen, hebben nog geen grote afstand af kunnen leggen, waaruit opgemaakt kan worden dat zij mogelijk in het object een verblijfplaats hebben. Tijdens de ochtendinventarisatie is gelet op invliegende vleermuizen en de middernachtstellingen hebben eventuele zwermende dieren in kaart gebracht. Het onderzoek naar het middernachtzwermen is uitgevoerd vanaf middernacht tot twee uur erna.

Tijdens de inventarisaties in de paarperiode is tevens gelet op vleermuizen die sociale geluiden (waaronder werfroepjes) uitstoten en die paargedrag vertonen. Dergelijke geluiden en gedragingen kunnen duiden op de aanwezigheid van een paarverblijfplaats.

Tijdens de veldbezoeken is gebruikgemaakt van heterodyne batdetectors (type Petterson D-1000X en D-240X).

5. Resultaten

Er is één vleermuissoort in het plangebied waargenomen; de Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*). Tijdens de inventarisaties zijn in het plangebied geen verblijfplaatsen van deze of andere soorten vleermuizen aangetroffen. Er zijn gedurende het hele onderzoek geen uit- en/of invliegende vleermuizen waargenomen. De enige waarnemingen van vleermuizen in het plangebied betreffen een tot enkele passerende dieren per inventarisatie, allemaal pas ruim na zonsondergang. Gezien het geringe aantal waargenomen vleermuizen in het plangebied, en de aanwezigheid van voldoende alternatieve foerageergebieden in de vorm van opgaand groen en watergangen in de directe omgeving (met name het Noordhoekse Wiel), kan uitgesloten worden dat het gebied een belangrijke waarde heeft als jachtgebied. De bomenrij aan de westzijde van het plangebied, die een lijnvormig landschapselement vormt, wordt slechts sporadisch gebruikt door vleermuizen en is dus geen (onderdeel van een) belangrijke vliegroute. Tabel 2 geeft een overzicht van de waarnemingen die tijdens de zes veldbezoeken gedaan zijn.

Tabel 2: Vleermuiswaarnemingen plangebied Burgemeester Keijzerweg 26 te Papendrecht.

Datum	Waargenomen soorten	Aantallen en gedrag
13/06/'19 Avond	Gewone dwergvleermuis	Eén individu passerend aan de zuidzijde van het plangebied.
15/07/'19 Ochtend	Gewone dwergvleermuis	Enkele individuen (1-2) passerend en/of korte tijd foeragerend in het plangebied.
14/08/'19 Nacht	Gewone dwergvleermuis	Enkele individuen (2-3) passerend in noordelijke en westelijke richting.
15/08/'19 Avond	Gewone dwergvleermuis	Eén individu passerend in westelijke richting.
27/08/'19 Nacht	Gewone dwergvleermuis	Enkele individuen (3-5) passerend in meerdere richtingen in alle delen van het plangebied.
04/09/'19 Avond	Gewone dwergvleermuis	Enkele individuen (2-3) passerend.

6. Effecten, verplichtingen en aanbevelingen

Er zijn bij de inventarisaties geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. De aanwezigheid van vaste kraam-, zomer-, paar- en/of winterverblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied kan met voldoende zekerheid worden uitgesloten. Er zijn bij de inventarisaties steeds slechts enkele individuen van de Gewone dwergvleermuis waargenomen. De aanwezige bomenrij aan de westzijde van het plangebied wordt sporadisch gebruikt als vliegroute. Echter kan worden uitgesloten dat het een essentiële vliegroute betreft, vanwege het zeer lage aantal waargenomen vleermuizen, en de aanwezigheid van voldoende alternatieve foerageergebieden en/of vliegroutes in de directe omgeving (met name het Noordhoekse Wiel). Het weghalen van de aanwezige bomen en begroeiing zal geen significant negatieve effecten hebben op de vliegroute van vleermuizen.

Om deze redenen zullen de geplande werkzaamheden ten aanzien van vleermuizen niet tot overtreding van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming leiden. Bij uitvoering van de voorgenomen plannen zijn geen ontheffing en/of maatregelen nodig.

Referenties

Schutgens, E. 2019. *Quickscan flora en fauna in het kader van bouwplannen aan de Burgemeester Keijzerweg te Papendrecht*. P18-026/W1589. Natuur- Wetenschappelijk Centrum, Dordrecht

Bijlage 1: Vleermuizen en ruimtelijke ingrepen

Vleermuizen en hun leefgebied worden beschermd door de Wet Natuurbescherming. In deze wet is bepaald dat in het geval van een ruimtelijke ingreep ruim van tevoren bekeken moet worden of de ingreep nadelige invloed kan hebben op vleermuizen en hoe hiermee omgegaan moet worden.

Verblijfplaatsen

Vleermuizen maken het hele jaar door gebruik van verschillende verblijfplaatsen (o.a. in bomen en gebouwen). Vleermuisverblijfplaatsen zijn op te delen in verschillende typen: winterverblijfplaats (waar overwinterd wordt), dagkwartieren (waar de mannetjes in de kraamkolonieperiode overdag zitten, alleen of in kleine groepjes), kraamkolonies (vrouwtjes en hun jongen, vaak in grote groepen), paar-verblijven (waar gepaard wordt, vaak in het najaar, soms gelijk aan de winterverblijfplaats) en tussenkwartieren (gebruikt in de periode tussen overwinteren en de zomerperiode in). Per type verblijfplaats gebruiken vleermuizen vaak meerdere verblijven waar tussen gewisseld wordt, bijvoorbeeld wanneer elders het klimaat geschikter is of om aan parasieten te ontkomen. Vleermuizen zijn wel zeer honkvast wat betreft de typen verblijven die ze gebruiken. Dit betekent dat hun verblijven belangrijk zijn voor instandhouding van de populatie en dat deze daarom beschermd worden door de wet.

Sinds mei 2009 is het Vleermuisprotocol vastgesteld. Dit is opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging VZZ in overleg met de Dienst Landelijk Gebied (DLG) en de Gegevensautoriteit Natuur (GaN). Het protocol dient als leidraad voor het bepalen hoe en hoe vaak geïnventariseerd moet worden om te voldoen aan de wetgeving. Voor het bepalen of een gebouw of een potentieel geschikte boom van belang is als vleermuisverblijfplaats, is over het algemeen een langlopend onderzoek nodig (van april/mei t/m september/oktober) en zijn 4 tot 7 bezoeken nodig. Om onnodige vertraging te voorkomen, wordt daarom aangeraden om in de planning van de voorgenomen plannen rekening te houden met deze onderzoeksperiode.

Maatregelen ten behoeve van vleermuizen zijn nodig:

- indien sprake is van een verblijfplaats die van significant belang is of zou kunnen zijn en/of;
- indien vleermuizen aangetroffen zijn.

Er is sprake van een significant belangrijke verblijfplaats (ook wel vaste verblijfplaats genoemd, een verblijfplaats die van belang is voor een populatie) als:

- er sprake is van een kraamkolonie;
- er sprake is van een belangrijke overwinteringsplaats of paarplaats;
- er geen alternatieve verblijfplaatsen in de directe omgeving beschikbaar zijn;
- de gunstige staat van instandhouding van de (populatie van) de soort in het geding is bij het verdwijnen van de verblijfplaats.

De te nemen maatregelen moeten er voor zorgen dat verbodsbepalingen uit de Wet Natuurbescherming niet overtreden worden. Dit betekent dat er geen dieren gedood, verwond of actief verstoord mogen worden en dat in geval van significant belangrijke verblijfplaatsen deze behouden moeten blijven of anderszins tijdig op een goede manier vervangen dienen te worden. De functie die het leefgebied voor de betreffende populatie vervult, moet onverminderd blijven bestaan.

Om te voorkomen dat dieren gedood, verwond of actief verstoord worden, kunnen de volgende mitigerende maatregelen nodig zijn:

- niet slopen in de winterslaaperperiode (in deze periode kan zelden met zekerheid worden vastgesteld dat vleermuizen afwezig zijn in een potentieel geschikt en onoverzichtelijk object, omdat ze dan ook 's nachts passief zijn. Dat maakt ze in deze periode overigens extra kwetsbaar);
- vlak voor de sloop onderzoeken of er individuen aanwezig zijn in het te slopen object. Zijn deze wel aanwezig dan geldt dat gewacht moet worden tot het dier of de dieren weg zijn.

Om zeker te weten of de mitigerende maatregelen voldoende zijn kan een ontheffing aangevraagd worden bij de provincie waarin de ingreep plaatsvindt. Een afwijzingsbrief, die stelt dat geen ontheffing nodig is, 'omdat als de voorgestelde maatregelen genomen worden er immers geen verboden overtreden worden' geldt als goedkeuring van de voorgestelde maatregelen. Zijn de maatregelen niet voldoende, dan moeten deze aangepast worden. Als dat niet mogelijk is of wanneer compenserende maatregelen nodig zijn (bijvoorbeeld aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen), is een ontheffing nodig. Deze wordt alleen verstrekt in geval van projecten waarbij sprake is van een groot openbaar belang.

Jachtgebied en vliegroutes

Naast verblijfplaatsen bestaat het leefgebied van vleermuizen ook uit foerageergebied en vliegroutes (vaak bomenrijen of waterlopen). Deze zijn ook beschermd als zij van significant belang zijn. Zij gelden als significant belangrijk indien bij aantasting de functionaliteit van de verblijfplaats(en) in het geding komt. Is dat het geval, dan zijn maatregelen nodig die dit voorkomen, anders is een ontheffing nodig. Ook hier geldt dat deze alleen verstrekt wordt in geval van projecten waarbij sprake is van een groot openbaar belang.